

**ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ УРЯДУ РСФРР
ЩОДО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ (липень – вересень 1920 р.)**

На сучасному етапі одним із пріоритетних напрямків зовнішньої політики України є зміцнення і поглиблення українсько-російських стосунків. Саме тому дослідження місця і ролі Східної Галичини у зовнішньополітичній концепції радянської Росії набуває сьогодні особливої актуальності. Започаткували вивчення проблеми безпосередні учасники подій (О.Назарук, К.Левицький, М.Лозинський, О.Марітчак), у працях яких, з одного боку, вказується на спробу уряду РСФРР радянлізувати Східну Галичину, з іншого, – протиставляються зовнішньополітичні лінії Росії й Польщі щодо східногалицького питання. Вказані напрямки досліджували українські історики в еміграції (І.Кедрин, І.Нагаєвський, В.Верига, М.Мельник, М.Стахів, І.Завада, С.Ярославин, А.Бедрій, Л.Васильківський та ін.). Подекуди на шкоду еміграційній історіографії пішла однозначно антирадянська позиція її авторів, яка переважила потребу об'єктивного висвітлення. Радянські історики через цензурні обмеження не могли цілісно та об'єктивно висвітлити позицію уряду радянської Росії щодо Східної Галичини, однак у їх працях міститься значний фактологічний матеріал (О.Карпенко, Р.Симоненко, Ю.Сливка та ін.). Серед робіт сучасних російських істориків привертає увагу стаття В.Зубачевського про геополітичні плани радянської Росії в період радянсько-польської війни. Активізація досліджень з вітчизняної історії протягом останнього десятиліття не оминула й вказаної проблематики (праці М.Литвина, К.Науменка, І.Овсія, О.Карпенка, Я.Грицака, О.Краківського, О.Сухого, Д.Скляренка, С.Кульчицького, О.Павлюка, М.Гетьманчука та ін.). Однак попри зростання останнім часом інтересу дослідників до вивчення українсько-російських стосунків періоду визвольних змагань 1917 – 1921 рр. запропонована у статті тема не була предметом окремого цілісного дослідження, і ряд її аспектів не знайшли повного висвітлення.

Метою даної статті є з'ясування зовнішньополітичної концепції уряду радянської Росії щодо Східної Галичини в липні – вересні 1920 р.

Успішний контрнаступ радянського війська в червні 1920 р. розглядався урядом РСФРР через призму ідеї поширення світової соціалістичної революції. Так, під впливом успіхів Червоної армії радянське керівництво розглядало навіть питання про створення радянської Польщі. Командувач Західним фронтом М.Тухачевський у наказі від 2 липня 1920 р. підкрес-

лював, що “на заході вирішуються долі світової революції, шлях до якої лежить через труп білої Польщі” [9, л.2]. Л.Троцький у спогадах стверджував, що В.Ленін домагався від Червоної армії “вступити у Варшаву і допомогти польським робітничим масам скинути уряд Пілсудського й захопити владу” [18, с.434]. Про це йшлося і у виступі В.Леніна 12 червня 1920 р. на 2-й Всеросійській нараді відповідальних організаторів роботи на селі: “Ми теж будемо говорити про мир, але не з вами, польські поміщики і польські буржуа, а з польськими робітниками і селянами, і побачимо, що з цих розмов вийде” [16, с.134]. На цьому шляху здійснювалися практичні заходи: з числа комуністів-поляків владні кола РСФРР планували створити радянський уряд Польщі.

Однак уряди західних держав, зважаючи на несприятливу воєнно-політичну ситуацію в регіоні, на прохання Польщі звернулися на адресу радянського керівництва Росії з пропозицією укладення перемир'я по лінії “Гродно – Валівка – Немирів – Брест-Литовськ – Дорогуськ – Устілуг, східніше Грубешова, через Крилів і далі західніше Рави-Руської, східніше Перемишля до Карпат і північніше Гродно... і потім на Двінськ” [14, с.54]. Ця лінія східного кордону Польщі відповідала ухвалі Найвищої Ради Антанти від 8 грудня 1919 р.; згодом вона отримала назву “лінія Керзона”. Однак радянське керівництво, погодившись розпочати переговори про перемир'я безпосередньо з Польщею, заявило: “Радянський уряд виявляє разом з тим готовність погодитися на більш вигідний для польського народу територіальний кордон, аніж той, який намітила Найвища Рада у грудні минулого року” [13, с.160].

Як радянський уряд Росії, так і польське керівництво переслідували свої плани щодо укладення перемир'я. Так, нарком закордонних справ РСФРР Г.Чичерін у листі В.Леніну пропонував укласти перемир'я з Польщею без визначення його терміну: “Досягнувши нової лінії, відразу поставимо Польщі свої умови, якщо не підкоряться, відновимо наступ з нової лінії” [6, л.1]. 23 липня 1920 р. М.Тухачевський і О.Єгоров одержали від Л.Троцького директиву якомога швидше наступати одночасно на Варшаву і Львів [5, л.5]. Не були миролюбними й настрої польського уряду. В заяві І.Дашинського зазначалося, що Польща хоче “скористатися перемир'ям для перепочинку, щоб дати змогу своїм арміям оговтатися й перейти в новий наступ” [22, с.223]. Тобто обидві сторони реально розглядали можливість продовження активних воєнних дій.

Та все ж назагал через несприятливі воєнно-політичні умови кількість прихильників мирного врегулювання радянсько-польського конфлікту в Польщі зростала. До того ж, як уже відзначалося, саме з початком мирних переговорів польський уряд пов'язував надії на анексію західно-українських і західнобілоруських земель. Підстави для подібних сподівань

давали неодноразові заяви радянського керівництва про встановлення вигідних для Польщі кордонів. Не випадково на VIII засіданні Ради оборони 20 липня 1920 р. відзначалося, що уряд РСФРР може гарантувати Польщі “кращі кордони, аніж це хоче зробити англійський уряд” [13, с.177].

Радянський уряд Росії прагнув скористатися воєнними перевагами на радянсько-польському фронті для підписання якомога вигідного для себе миру. В інструкції радянським делегатам Г.Чичерін підкреслював: “Швидке заключення миру дуже бажане, і якщо ви можете форсувати хід переговорів, зробіть це, тільки аби воно не коштувало нам серйозних непотрібних поступок” [4, л.4].

У ході обміну дипломатичними нотами уряди радянської Росії і Польщі дійшли до згоди розпочати переговори про попередні умови перемир'я і миру 11 серпня в Мінську [14, с.96-97].

14 серпня 1920 р., тобто напередодні Мінської конференції, поляки розпочали контрнаступ своїх військ. 5-а польська армія перейшла в наступ на стику 15-ї і 3-ї радянських армій та невдовзі змусила їх відступити. Її дії підтримали 1-а польська армія та ударна група Ю.Пілсудського. На 19 серпня польські війська вийшли в тил радянської армії. 26 серпня Червона армія зупинилася на лінії Гродно – Волковиськ – Кобрин – Володимир-Волинський. У такій воєнно-політичній обстановці 17 серпня 1920 р. у Мінську розпочалися радянсько-польські переговори.

Східногалицька проблема на Мінській конференції розглядалася крізь призму встановлення східних кордонів Польщі. Якщо польський уряд поставив перед своїми делегатами вимогу не піднімати це питання, то уряд РСФРР вніс його у проект прелімінарних умов миру, запропонований радянською делегацією вже на першому засіданні Мінської конференції.

Щодо східного кордону Польщі цей проект фактично повторював “лінію Керзона”, а отже, не включав Східну Галичину до складу польської держави: “Від відходу на північний захід від ріки Свіслоч державного кордону Литви, вверх по Свіслоч до Гончари, звідти по прямих лініях на Ялівку, Семенівку, далі по ріці Нарві до Рудна, далі по прямій лінії на Подоляни, звідти... на Каменики, далі вверх по ріці Лісна до Рудавні, звідти по прямій лінії на Непле, далі вверх по ріці Буг до Комари, звідти по прямих лініях на Піхи, Рудники, далі вверх по ріці Вишва до Руда, звідти по прямих лініях на Олеськ, Заболотів, Устілуг, далі вверх по ріці Буг до Крилова... далі вверх по Сан до Санок, звідти вверх по ріці Ослава до Східних Бескидів” [7, л.1]. Як бачимо, уряд РСФРР не задовольнив експансіоністські претензії Польщі на східногалицькі землі. Лінія кордону в радянському проекті співпадала з наміченою в ноті лорда Керзона від 11 липня 1920 р. із відхиленням на користь Польщі в районі Білостока й Холма.

У цьому контексті доцільно згадати про “Звернення Раднаркому до громадян Росії та України” від 21 липня 1920 р. за підписами В.Леніна, Л.Троцького, Г.Чичеріна, в якому окреслювалася позиція більшовицького уряду щодо східних кордонів Польщі: “Питання територіальне не є для нас складним. Разом з дійсними представниками польського народу ми без зусиль встановимо кордон Польщі незрівняно більш правильний і відповідний інтересам польського народу, ніж той, який маршал Фош та його поплічники накреслили... Дійсні кордони Польщі... будуть східніше від тих кордонів, які з Лондона і Парижа накреслили імперіалісти” [13, с.175-176]. Однак неодноразові заяви радянського керівництва про готовність погодитися на вигідний для Польщі кордон на практиці ще далеко не означали відмову уряду РСФФР від Східної Галичини. Як видається, головна мета подібних заяв полягала у здобутті симпатій у польському суспільстві.

На другому засіданні Мінської конференції польські делегати виступили з декларацією, в якій зазначалося, що запропоновані російською делегацією умови миру неприйнятні, а тому підставою для досягнення компромісу повинно стати справедливе порозуміння [1, к.60].

Одним із спірних пунктів стала запропонована радянською стороною лінія кордону. Польські делегати підкреслювали, що, підтримуючи “лінію Керзона”, уряд РСФФР намагається зберегти у складі Росії “все те, що було відібрано у Польщі царською політикою загарбання, яка накреслила лінію кордону довільно, і ні на чому не засновано”. Вони стверджували, що “польський елемент простягається набагато далі за лінію, запропоновану російською делегацією”, тому при остаточному встановленні східних кордонів Польщі “сила цього елемента повинна бути в повній мірі врахована” [13, с.320]. Я.Домбський також звинуватив радянську сторону в невідповідності офіційних заяв реальній політиці. Він згадав про запевнення В.Леніна на I Всеросійському з’їзді трудових козаків 1 березня 1920 р., що “ніколи той кордон, на якому стоять тепер наші війська, – а вони стоять значно далі, ніж живе польське населення, – ми не перейдемо” [15, с.175]. Однак уже в липні 1920 р. радянські війська окупували західноукраїнські землі й почали наступати на етнічні польські терени. У відповідь голова радянської делегації К.Данішевський на третьому пленарному засіданні Мінської конференції заявив, що Червона армія перейшла запропоновану раніше лінію кордону тільки у відповідь на польський наступ: “Ми перейшли, обороняючись” [13, с.323].

На цьому етапі радянсько-польських мирних переговорів уряд РСФФР відстоював точку зору, що “лінія Керзона” назагал адекватно розмежувала українське та польське населення за етнічним принципом, а кожний народ на своїй етнічній території має право на самовизначення [13, с.323].

Однак, як уже відзначалося, зміна ситуації на фронті не створювала сприятливих умов для реалізації радянського проекту. “Виступати з пропозиціями очищення Білорусії і України можна тільки в тому випадку, якщо б одночасно були сформульовані неприйнятні умови і якщо б ми навмисно пішли на розрив” [6, л.8], – зазначав Г.Чичерін у листі до В.Леніна. З іншого боку, радянське керівництво побоювалося, що його відмова від фундаментальних положень проекту свідчитиме про поразку. В листі голові радянської делегації К.Данішевському В.Ленін писав: “Тримайте себе спокійно і архітвердо, не поступаючись ні на йоту, поки поляки не доведуть, що вони серйозно хочуть миру” [17, с.261].

На четвертому, останньому з робочих засідань Мінської конференції 25 серпня 1920 р. відносини між сторонами особливо загострилися. У відповідь на польський протест проти запропонованої в радянському проекті лінії кордону К.Данішевський зауважив, що уряд РСФРР погодився на відхилення від “лінії Керзона” в районах Холма і Білостока, а польська делегація, у свою чергу, не оголосила своїх пропозицій: “Цей пункт відкидається, і замість нього не ставиться нічого нового. Польська делегація не вважає за потрібне навіть у цьому пункті внести свої пропозиції і визначити, яку лінію вона ставить в основу подальших обговорень цього питання” [13, с.331]. К.Данішевський наголосив, що радянські пропозиції не носять ультимативного характеру; радянська делегація готова обговорити будь-яку іншу практичну пропозицію або іншу лінію кордону – “може, не Керзона, може, лінію Пілсудського” [2, к. 115].

Незважаючи на те, що на Мінській конференції сторонам не вдалося досягти порозуміння з основних питань, вона все ж відіграла помітну роль у подальшому переговорному процесі, оскільки продемонструвала, що компроміс можливий лише за умови взаємних поступок. Так, 27 серпня 1920 р. в інтерв'ю польській пресі Є.Сапега зазначив: “Метою Польщі є мир з Росією, але між Польщею і Росією є землі змішаного населення. Найкраще було б компромісне розв'язання і встановлення етнографічних кордонів” [11, арк.134]. На третьому пленарному засіданні мирної конференції Я.Домбський заявив, що “польський уряд визнає право народів, які мешкають між Польщею і Росією, на незалежність і самостійне життя” [2, к.40].

2 вересня 1920 р. відбулося заключне засідання Мінської конференції. Обидві делегації очолювали вже новопризначені голови – К.Смідович і В.Врублевський. З огляду на те, що договірні сторони не дійшли до порозуміння в жодному зі спірних питань, було вирішено перенести переговори до Риги. На засіданні обговорювалися лише технічні питання, пов'язані зі зміною місця переговорів [2, к.146].

Таким чином, на початковому етапі радянсько-польських мирних переговорів у Мінську східногалицька проблема не була окремим пред-

метом обговорення; вона розглядалася крізь призму встановлення лінії кордону між Польщею і радянськими республіками. Тогочасна позиція уряду РСФФР була відображена у представленому на конференції проекті, за яким східний кордон Польщі приблизно відповідав “лінії Керзона”, а відтак Східна Галичина не мала входити до складу Другої Речі Посполитої.

В основі зовнішньополітичної концепції уряду РСФФР на початку Ризької мирної конференції надалі залишалася ідея поширення революції на Захід через територію цього краю. Саме тому в “Заяві ВЦВК з питань про основи згоди між РСФФР і Польщею”, прийнятій на ІХ Всеросійській конференції РКП(б), радянський уряд Росії пропонував покласти в основу миру “визнання незалежності Східної Галичини” [14, с.205]. Східну Галичину більшовицьке керівництво Росії ототожнювало з Галицькою Соціалістичною Радянською Республікою.

Маріонеткою в руках більшовицького уряду Росії була делегація від ГСРР. Створивши Галицьку Соціалістичну Радянську Республіку, уряд РСФФР планував за допомогою її делегатів поставити на порядок денний засідань радянсько-польської мирної конференції питання Східної Галичини. Тому ще 10 серпня 1920 р. Реввійськрада Південно-Західного фронту надіслала В.Леніну лист щодо участі представників уряду ГСРР у роботі конференції. Зокрема, в телеграмі Й.Сталіна зазначалося: “Можливо, що було б не зайвим забезпечити за Галицьким ревкомом участь у переговорах про перемир’я з Польщею...” [3, л.2].

4 вересня 1920 р. Г.Чичерін телеграфував у Наркомат закордонних справ УСРР: “Коли зайде мова про Східну Галичину, необхідна присутність представника Галицького ревкому... У будь-якому разі при встановленні галицького кордону Польщі участь представника Ревкому необхідна. Він повинен також заявити про те, що самовизначення Східної Галичини відбулося. Повідомте, хто з членів Ревкому приїде? Передбачався Баран. Чи схвалюєте?” [3, л.3].

30 серпня 1920 р. НКЗС РСФФР телеграфував до Харкова про відрядження на мирну конференцію делегатів від ГСРР [10, арк.52]. Таким чином, питання представництва ГСРР у Ризі вирішував в односторонньому порядку більшовицький уряд Росії. У Москві також затверджувались і кандидатури галицьких послів.

6 вересня 1920 р. Політбюро ЦК Комуністичної партії Галичини (КПГ), а 15 вересня Галревком призначили члена Політбюро ЦК КПГ, заступника голови Галревкому Михайла Барана представником ГСРР на Ризькій мирній конференції, його заступником було обрано Н.Хомина [25, с.38]. Радянський уряд Галичини ставив перед своїми делегатами завдання “добитися визнання незалежності від панської Польщі Галицької Соціалістичної Радянської Республіки..., добиватися, щоб вороже військо польської

шляхти увільнило всю територію Східної Галичини” [25, с.38]. Таким чином, за допомогою представників від ГСРР радянський уряд Росії планував, при можливості, домогтися визнання ще однієї “незалежної” радянської республіки.

Однак в умовах, коли польська делегація категорично вимагала зняти з обговорення проблему Східної Галичини, а ГСРР наприкінці вересня 1920 р. перестала існувати, уряд РСФРР не поставив на порядок денний Ризької конференції питання про офіційну участь у її роботі представників Галревкому. Так, 22 вересня 1920 р. під час телефонної розмови А.Іоффе з наркомом закордонних справ РСФРР Г.Чичеріним було визнано за доцільне не реєструвати делегацію від ГСРР і “чекати зручного моменту для їх виступу” [10, л.9]. Про це йшлося і в телеграмі голови Галревкому В.Затонського від 23 вересня 1920 р.: “У зв’язку з переговорами на деякий час Галревкому необхідно затушуватися, ніби в підпілля, але рано чи пізно Галичину доведеться радянізувати” [12, арк.1].

Оскільки на кінець 1920 р. ГСРР перестала існувати, у “Заяві ВЦВК з питань про основи згоди між РСФРР і Польщею” уряд РСФРР погоджувався “на плебісцит в даній області не за принципом радянським, тобто голосуванням трудящих, а за звичайним буржуазно-демократичним принципом” [14, с.205]. В інтерв’ю зарубіжній пресі Д.Мануїльський зазначав: “Засадничо вважаємо плебісцит найкращим способом регулювання етнографічних спорів” [21]. Таким чином, радянський уряд Росії пропонував вирішити питання державно-правового статусу Східної Галичини на підставі визнання права східногалицького населення на державне самовизначення. Це положення було надзвичайно важливим, тому що уряд РСФРР погоджувався на лінію кордону, яка проходила “значно східніше кордону, накресленого Найвищою Союзною Радою 3-го грудня 1919 р., з тим, що Східна Галичина залишається на захід від цього кордону” [14, с.206]. Отже, більшовицьке керівництво Росії не висувало вимоги об’єднання всіх українських земель у складі радянської України, оскільки і воєнно-політична ситуація восени 1920 р. не сприяла реалізації таких планів.

Важливим є той факт, що питанням визначення кордонів займалася, за дорученням пленуму ЦК РКП(б), комісія у складі Л.Каменєва, К.Радека і Г.Чичеріна. Таким чином, представника від УСРР у ній не було. Саме ця комісія й запропонувала кордон із Польщею “по р. Шара, Огінському каналу, річках Ясельда і Стир і далі по державному кордону між Росією і Східною Галичиною” [8, л.1]. Характерно, що йшлося про кордон між Східною Галичиною і Росією, а не Східною Галичиною та Україною.

23 вересня 1920 р. у телеграмі до А.Іоффе В.Ленін так визначив основні завдання радянської делегації на переговорах у Ризі: “Для нас вся

суть у тому: по-перше, щоб мати за недовгий час перемир'я, по-друге, і головне, в тому, щоб мати реальну гарантію справжнього миру за десятиденний термін. Ваше завдання забезпечити це і перевірити реальність гарантій справжнього виконання” [24, с.255]. Таким чином, першочерговою метою радянських представників було визнано припинення воєнних дій на радянсько-польському фронті.

Перемогу позиції прихильників В.Леніна символізувало виголошення 24 вересня 1920 р. на першому засіданні головної комісії мирної конференції радянського проекту прелімінарного мирного договору, в основі якого була “Заява ВЦВК”. Східногалицьке питання в цьому проекті окреслювалося таким чином: “З огляду на те, що національне самовизначення в Східній Галичині ще не вилилося в остаточні державні форми (не враховувалися ні ГСРР, ні ЗУНР. – *Т.Г.-Д.*). обидві договірні сторони, визнаючи у принципі незалежність Східної Галичини, погоджуються з тим, що остаточне вирішення її долі має бути встановлене шляхом опитування всього місцевого населення на основі загального, прямого, рівного й таємного голосування” [13, с.403]. За іншим параграфом радянського проекту договірні сторони зобов'язувалися визнати “і той державний уклад, який буде створено в Східній Галичині волевиявленням народу, що населяє цю територію” [13, с.403].

Позаяк державно-правовий статус Східної Галичини залишався невирішеною міжнародною проблемою, уряд РСФРР пропонував врегулювати його на Ризькій конференції. В основу вирішення цього питання радянське керівництво Росії поставило, по-перше, визнання незалежності Східної Галичини договірними сторонами, по-друге, право східногалицького населення на державне самовизначення. Це відображало прагнення уряду РСФРР виступати на міжнародній арені захисником європейських народів, що виборювали своє право на національне самовизначення. У телеграмі В.Леніна голові радянської делегації А.Іоффе зазначалось: “У той час, коли західні уряди демагогічно заявляють про підтримку боротьби народів за самовизначення, нічого не зробивши для цього, ми з такою вимогою виступили офіційно”[4, л. 14].

У радянський проект також була включена пропозиція надати українському населенню у Польщі права, які б забезпечували йому свободу розвитку культури, мови й віросповідання [14, с.405].

До проекту прелімінарного миру радянська делегація також запропонувала “Тимчасові умови в питанні Східної Галичини на час прелімінарного миру включно до вирішення її державно-правових відносин”. Згідно з “Тимчасовими умовами”, уряд Польщі через місяць після підписання прелімінарного миру зобов'язувався: відновити всі права, які мали громадяни Східної Галичини до її окупації польською армією (без

різниці національності і релігії); виконувати взяті на себе за статтею 92 Сен-Жерменського договору зобов'язання; звільнити з тюрем усіх політичних в'язнів і припинити нові репресії; оголосити амністією для всіх арештованих за політичними мотивами, за злочини проти польської влади в період окупації і радянсько-польської війни; повернути роботу всім державним службовцям, які працювали на 1 січня 1918 р. або в період існування ЗУНР; виплатити їм заробітну плату за час вимушеного безробіття; виплатити пенсії вдовам і сиротам; відкрити всі українські і єврейські школи та інші навчальні заклади, які існували до встановлення у Східній Галичині польської влади; відкрити український університет і не обмежувати прийом у вищі навчальні заклади, виходячи з національних мотивів, віросповідання або попередньої військової служби вступників; відкрити всі культосвітні, економічні та політичні установи й товариства, що існували до встановлення польської влади; дозволити діяльність старих або новостворених українських, польських і єврейських видавництв; визнати українську мову рівноправною з польською в усіх державних, громадських та інших установах тощо [23, с.51-52].

Як бачимо, “Тимчасові умови” окреслювали становище східно-галицького населення у польській державі в період до проведення плебісциту і передбачали надання йому широких громадянських, культурно-релігійних прав, а також гарантували захист від переслідування польською адміністрацією за діяльність у період існування ЗУНР.

Необхідно зауважити, що умови радянського проекту знайшли позитивний відгук української громадськості і політичних кіл ЗУНР, оскільки уряд РСФРР підіймав проблему самостійності Східної Галичини. Так, в “Українському Прапорі” від 28 вересня 1920 р. вказувалося: “Поставили нашу справу російські і українські совітські делегати... Вони домагаються визнання державної самостійності України, Литви, Білоруси і Східної Галичини. Отже самостійність має бути загарантована обома воюючими сторонами – Польщею і Росією” [19].

Таким чином, позиція уряду радянської Росії щодо Східної Галичини протягом літа – осені 1920 р. характеризувалася намаганням радянізувати цей край і включити його в орбіту радянських інтересів, використавши Східну Галичину як ворота для поширення соціалістичної революції на Захід.

Окремого дослідження потребують архівні матеріали Російської Федерації, які дали би змогу висвітлити позиції радянської Росії до уряду ЗУНР і його дипломатичної діяльності, а також ставлення західно-українського політичного проводу до геополітичних планів радянської Росії щодо Східної Галичини.

1. Archiwum Akt Nowych (AAN). Ambasada RP w Paryżu, sygn 155
2. AAN, Delegacja Polska na konferencję Pokojową w Paryżu, sygn 6747
3. Российский центр хранения и изучения документов новейшей истории (РЦХИДНИИ) ф. 2 – Ленин (наст. Ульянов) Владимир Ильич (1870–1924), оп. 1, д. 12686.
4. Там же, ф. 5 – Секретариат В.И.Ленина (1917–1924), оп. 1, д. 2003.
5. Там же, д. 2004.
6. Там же, д. 2033.
7. Там же, ф. 17 – Центральный Комитет КПСС (ЦК КПСС) (1898, 1903–1991), оп. 1, д. 102.
8. Там же, д. 106.
9. Там же, оп. 84, д. 93.
10. Центральний державний архів вищих органів влади України (ЦДАВО України), ф. 2 Рада Народних Комісарів Української РСР, оп. 1, спр. 610
11. Там само, ф. 3696, оп. 2, спр. 625.
12. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України), ф. 1 – Центральний Комітет Комуністичної партії України, оп. 20, спр. 172.
13. Документы и материалы по истории советско-польских отношений. М., 1965. – Т. 3. – 583 с.
14. Документы внешней политики СССР – М., 1959 – Т. 3. – 732 с.
15. Ленін В. Доповідь на I Всеросійському з'їзді трудових козаків (1 березня 1920 р.) // Повне зібрання творів. – К., 1974. – Т. 40. – С. 166-187.
16. Ленін В. Доповідь про внутрішнє і зовнішнє становище республіки на нараді активу Московської організації РКП(б) (9 жовтня 1920 р.) // Повне зібрання творів – К., 1974. – Т. 41. – С. 322-324.
17. Ленін В. Телеграма К. Данішевському від 17 серпня 1920 р. // Повне зібрання творів. – К., 1974. – Т. 51. – С. 261.
18. Троцкий Л. Моя жизнь. Опыт автобиографии – Москва, 1991 – 622 с.
19. // Український Прапор. – 1920. – 28 вересня.
20. // Український Прапор. – 1920. – 2 жовтня.
21. // Український Прапор. – 1920. – 9 жовтня.
22. Карпенко О.Ю. Імперіалістична інтервенція на Україні 1918-1920 - Львів, 1964. – 255 с.
23. Карпенко О.Ю. Питання про Східну Галичину на радянсько-польських переговорах в Ризі 1920 р. // Питання історії народів СРСР. – 1966 - Випуск 2. – С. 54-61.
24. Симоненко Р.Г. Провал політики міжнародного імперіалізму на Україні (2-а половина 1919 – березень 1921). – К., 1965. – 302 с.
25. Сливка Ю.Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії (1920–1939). – К., 1985 – 271 с.

Halytska-Didukh T

FOREIGN POLICY CONCEPTION OF RSFSR GOVERNMENT CONCERNING EASTERN HALYCHYNA (July – September 1920)

The political conception of the Soviet Russia government about Eastern Halychyna is analyzed in this article. A special attention was paid to the international reasons of the Soviet leadership strategy at that period. The interest of the Soviet Russia to this question was caused by the indeterminate political legal status of Eastern Halychyna.